

SAXOFON

Innledning

Denne fagplanen beskriver innhold, mål, organisering og vurdering i undervisningen til instrumentalelevne i Hemnes kulturskole. Til grunn for fagplanen ligger skolens serviceerklæring; Hemnes Kulturskole har som mål å være et kreativt kompetansesenter innen kultur. Vi vil utvikle både bredde og topp. Undervisningen har som mål å gi elevene grunnleggende instrumentalferdigheter, et grunnlag som gir muligheter til å spille i ulike ensembler, samt solistoppdrag. Notelære og hørelære er en del av undervisningen. Timene tilpasses den enkeltes nivå og eleven utvikler seg i eget tempo ut fra sine forutsetninger. Denne fagplanen er generell og progresjon vil variere fra elev til elev. Det samme gjelder repertoar, men alle elevene skal ha kjennskap til en felles note-arv. Hemnes Kulturskole ønsker å ha fokus på tradisjonsmusikk, da spesielt fra vår region. Vi håper planarbeidet blir til nytte for de mennesker som har med skolen å gjøre, enten de er lærere, elever, foreldre, ansatte i utdanningsinstitusjoner, politikere eller skoleledere, og at vårt og elevenes arbeide på denne måten fremmer kunstnerisk og pedagogisk nyskapning.

SAXOFONUNDERVISNING FOR BEGYNNERE, ELEVER PÅ MELLOMSTADIET OG VIDEREKOMMENDE

1. Innhold

Helhetlig begynnerundervisning

For begynnerlever er det spesielt viktig at innholdet i spilletimene og i et evt aspirantsamspill er koordinert. Dette gjelder både for repertoarvalg og for arbeidsmåter. Eksempel: Hvis samspillet er basert på at musikantene kan lese noter, kan man ikke ha en utelukkende gehørbasert undervisning på spilletimene. Hvis elevene spiller i et symfoniorkester, vil valg av tonearter være forskjellig fra undervisning av korpslever.

Arbeidsmåter og øving

Eleven går på spilletimer (alene eller i grupper), øver hjemme og de får eventuelt tilbud om å spille i samspill. De deltar på konserter og forestillinger i kulturskolens regi, samt i sitt korps, band eller orkester dersom det er aktuelt.

På spilletimene arbeides det med:

- generell teknisk utvikling på instrumentet
- generell utvikling av musikalske ferdigheter
- repertoar fra samspill hvis aktuelt
- kammermusikk
- teori og notelære
- gehørtrening
- rytmelære
- konsertforberedelse

Det forventes at elevene følger opp det de har lært på timene og i samspillet ved hjemmeøvingen. Foreldre-engasjement er ofte avgjørende for at eleven skal lykkes med øving. Elevens egeninnsats hjemme er avgjørende for å lære å spille et instrument. Samtidig er også de andre arbeidsmåtene helt nødvendige for å lære å spille og for at spillingen skal gi mening.

Repertoar, begynnere:

- Lærebok. For eksempel: Mortensen, E./Vannebo, E./Mortensen, S.I. Midt i blinken 1. Cederbrand, J. Jeg er musikk 1 for saxofon. Holm R./Rogstad H. K./ Spill altsaxofon, lære-bok 1.
- Andre noter. F. eks.: Holm R./Tangvold E. Juniorsax
- Egenprodusert lærestoff
- Repertoar fra aspirantsamspillet eller annet samspill
- Personlig repertoar: til bruk i hjemmet, i familien, eller i andre anledninger som kirken, på institusjoner, i høytid og hverdag. Dette kan være solostykker med tilgjengelig akkompagnementstemmer, eller kammermusikk i søskengrupper eller grupper som går i samme skoleklasse.

Repertoar, mellomstadiet:

- Lærebok. For eksempel: Mortensen, E./Vannebo, E./Mortensen, S.I. Midt i blinken 2 Holm R./ Rogstad H. K./ Spill altsaxofon., lærebok 2. Hegvik, Arthur The moderen art of saxophone playing 2
- Etyder og øvelser: F. eks: Prati, Hubert Minipuzzles.
- Kammermusikk.
- Repertoar fra aspirantsamspillet eller annet samspill
- Personlig repertoar

Repertoar, viderekommende elever:

- Solostykker. For eksempel: Jolivet, Andre: Fantasie-Impromptu, Bozza, Eugene: Aria.
- Teknikk (fleksibilitet, legato, artikulasjon, register): For eksempel: Ferling, W. 48 Etudes, op.31, og Mule, Marcel Dix Huit Exercises Ou Etudes.

LÆRINGSAKTIVITETER OG ØVING. BEGYNNERE

- Grep og holdning: I den første tiden øver elevene på å holde instrumentet riktig, å pakke det opp og ned, og å ta vare på saxofonen slik at den ikke går i stykker. Vi øver også på hvordan en skal holde saxofonen når man sitter og når man står. Det er viktig å sitte bekvemt og avspent.
- Pust, embouchure, klang og artikulasjon: Vi jobber med ulike pusteøvelser i starten. Det er viktig med en god og avslappet holdning slik at pusten fungerer på en naturlig måte. Munnstillingen er også viktig å få på plass i starten. Klangmessig er det enklest å begynne med tonene fra C2 og ned til C1 (det vanligste er å begynne med tonene H, A, G). Etter hvert utvides toneomfanget og vi lærer å bruke oktavklaffen. Ved å holde en jevn luftstrøm er det lettere å få en jevn klang og egalitet mellom de ulike tonene. I begynnelsen spiller vi uten å bruke tungen til å lage ansats. Når eleven klarer å blåse en jevn og god luftstrøm begynner vi med tungeøvelser.
- Notasjon og gehør: Det legges vekt på gehørspill den første tiden. Ved å lære sanger på gehør helt fra begynnelsen av kan eleven bli friere i sin musisering. Etter hvert som eleven er klar for det, starter vi med læring av noter. Det er elevens motivasjon og utvikling som avgjør når vi begynner med dette.
- Lekser og hjemmeøving: Det forventes og forutsettes at elevene øver regelmessig og helst daglig. Elevene får skriftlig plan for hjemmeøvingen på hver spilletime. Unge elever vil som regel trenge hjelp av foreldrene til å holde styr på hjemmelekser og øveplan, og til å huske å øve hjemme. Den regelmessige øvingen er en forutsetning for utvikling av embouchur, klang og spilleteknikk: All hjemmeøving tar utgangspunkt i det elevene har lært på spilletimene. Det er viktig at elevene kommer i gang med øvingen dagen etter timen, mens de husker hva de har lært. Lekser og instruksjoner finner de også i øveplanen som skrives i elevboka.

LÆRINGSAKTIVITETER OG ØVING. MELLOMSTADIET

- Embouchure, artikulasjon, klang og pust: Elevene spiller daglige øvelser og oppvarming. Det-te består av fleksibilitetsøvelser, register, øvelser med lange toner, artikulasjonsøvelser, skalaer.
- Øving: Det forventes og forutsettes at elevene øver regelmessig. Daglige, kortere øvingsøkter er bedre enn lange skippertak dagen før undervisningstimen. Elevene får skriftlig plan for hjemmeøvingen på hver spilletime. Den regelmessige øvingen er en forutsetning for utvikling av embouchur, klang og spilleteknikk.

LÆRINGSAKTIVITETER OG ØVING. VIDEREKOMMENDE ELEVER

- Embouchure, artikulasjon, klang og pust: Øvelsesrepertoaret utvides, og elever som ønsker å utvikle sitt spill arbeider daglig med øvelser, skalaer og etyder, i tillegg til annet repertoar.
- Formidling- konserter, forestillinger og utstillinger: Å spille for andre kan gi stor glede både til publikum og elevene. Alle elevene får spille på kon-sert minst én gang i semesteret.

2. Mål

Denne fagplanen forutsetter en undervisningsplanlegging med både faste og variable mål. Det betyr at noen mål er bestemt på forhånd, mens andre mål oppstår som følge av elevens progresjon, interesser og resultater, og som følge av aktiviteten i elevens korps, band, orkester eller andre sammenhenger.

TEKNISKE FERDIGHETER

- Elevene skal få et godt og naturlig grep om instrumentet, slik at det blir komfortabelt og sunt for dem å spille saxofon. Grunnlaget for et naturlig grep om instrumentet og en god holdning legges på begynnerstadiet.
- Det søkes å oppnå en god og sunn klang, med god munnstilling, fart på lufta og god artikulasjon.
- Intonasjon og bevissthet om riktig tonehøyde etableres så tidlig som mulig.
- Elevene bør oppnå et register på minst én oktav i løpet første spilleår. På mellomstadiet bør elevene kunne spille komfortabelt fra C1 til D3, mens viderekommende elever mestrer hele registeret fra lille B til F#3.

MUSIKALSKE FERDIGHETER

- Elevene skal få hjelp til å mestre repertoar fra ulike samspill. De skal tilegne seg et personlig repertoar til å spille på konserter, hjemme og ute.
- Elevene bør få spille musikk fra ulike stilarter. Dette innebærer både populærmusikk, jazz, klassisk musikk, korpsmusikk etc.

GEHØR OG LESEFERDIGHETER

- Elevene skal tidlig få lære å spille både med og uten noter.

SOSIALE FERDIGHETER

- Opplæringens mål er å utvide barns, unges og voksnes evner til erkjennelse og opplevelse, til innlevelse, utfoldelse og deltakelse (Læreplanverket K 06).
- Vi vektlegger respekt og tillit. Vi skal ha et positivt læringsmiljø basert på trivsel, trygghet og fellesskap – der gleden av å mestre og formidle er sentral.

MUSIKALSK OPPLEVELSE OG MUSIKKFORMIDLING

- Elevene skal ha det fint når de spiller saxofon. De skal også kunne glede andre med sin musikk. Klang og intonasjon, rytme og time er grunnleggende elementer i undervisningen fra første stund. Elevene skal få øvelse i å opptre under trygge og støttende forhold. De skal også lære seg å lytte til andre som spiller, og å gi respons og oppmuntring til sine medelever.

3. Organisering

Enetimer og gruppeundervisning. Fleksibel timeplanløsning. De fleste elevene undervises enetimer og grupper. All undervisning organiseres dessuten i fleksibel timeplanløsning. Det betyr at undervisningen veksler mellom den faste gruppen eller enetimen, og større grupper. Ved større grupper blir timene lengre, og elevene bør derfor ha god tid den dagen de har spilletime. I kulturskolens uke oppløses timeplanen helt, til fordel for spesielle prosjekter. Rapporteringslinje, pedagogisk ansvar, instruks og taushetsplikt Kulturskolelæreren har ansvar for sin undervisning, og rapporterer til sin overordnede. Læreren har taushetsplikt på samme måte som i resten av skolene i Hemnes.

4. Vurdering

VEILEDNING

Kulturskolelæreren vil gi veiledning og informasjon til elever og foresatte. Aktuelle temaer kan være for eksempel kjøp av instrument, stell og vedlikehold av instrumentet, hjelp til å finne et korps, band eller orkester, eller spørsmål og helse, miljø og sikkerhet. Kulturskolelæreren kan også gi råd ved spørsmål om for eksempel øving, musikkinteresse og motivasjon.

FORELDRESAMTALE

Alle instrumentalelever tilbys én 30 minutters foreldresamtale med læreren per år. I denne samtalen gis det blant annet informasjon og veiledning i spørsmål om undervisningens innhold, om elevens progresjon og motivasjon, og om videre arbeid. Både fagplanen og andre dokumenter som vedrører selve undervisningen, er naturlige temaer for foreldresamtalen.

EVALUERING

Uformell evaluering skjer kontinuerlig i undervisningssituasjonen med veiledning og tilbakemelding på det arbeidet som gjøres hjemme. Formell evaluering fra faglærer gis to ganger pr. skoleår. Dette skjer skriftlig til foresatte. Vi ønsker å ha en åpen dialog, og foresatte er velkommen til å delta på undervisningstimene og ellers ta kontakt underveis i skoleåret.

PRØVETIME

Nye elever får to prøvetimer i Hemnes Kulturskole. Det betyr at de kan bestemme seg for å ta imot plassen i løpet av de to første ukene i skolen.

